

A nyelvtudás a megismerés kulcsa

A külügyi szolgálatot teljesítő, különleges jogállású tisztviselők, politikusok munkájáról általában keveset tudunk. Még nehezebben alkotunk képet arról, milyen szerep jut a diplomaták feleségeinek. Monique Grubert, a Németországi Szövetségi Köztársaság budapesti nagykövetének feleségét mégsem csupán erről az érdekes és izgalmas kihívásról kérdeztük. Elsősorban azt az asszonyt szerettük volna közelebről megismerni, aki életének nagy részét külföldön, idegenek között töltötte.

– Elsősorban milyen erényekkel kell bírnia, a sokat emlegetett közös Európa-ház lakóinak ahhoz, hogy békében megférjenek egymással?

– Szerintem a legfontosabb a türelmesség mások nézetei, s szokásai iránt. Népek, nemzetek, más kultúrák elfogadása gazdagabbá, teljesebbé tesz mindannyiunkat. Természetesen nem is kis adag közösség- és segítségvállalás is szükséges a „lakótársak” között. Ezek kiegészítik, pontosabban feltételezik egymást: egyik a másik nélkül el sem képzelhető. Fontosnak tartom azt is, hogy az Európai Unió mindenkori tagállamai ne csupán a támogatások forrásának tekintsék ezt az intézményt, s ne attól várják minden gondjuk megoldását, hanem legyenek készek hozzátenni a maguk részét. Attól kezdve, hogy beköltözünk ebbe a közös házba, egyetlen ország sem élhet már csupán magának. Minél többen lakunk majd együtt, annál nagyobb szükségünk lesz a kölcsönös engedményekkel járó megegyezésekre való készsége.

– Attól tartok, számolnunk kell a „házirend” megbontóival is (lásd: újjáéledő nacionalizmus). Mit tehetünk ellene?

– Való igaz, a nacionalizmus az Európa-házba költözők jó néhányánál az imént felsoroltak ellenébe hat, és nem kis aggodalmat kelt. Nem vagyok politikus, csak avatatlan véleményemet mondhatom el. Nagyon szeretem a fiatalokat. Jól tudom, hogy túlnyomó többségük – miként a legutóbbi választások is mutatják – világra nyitott, értelmes, okos „européer”, mégis néha megijeszt, ha azt látom: egy részük csukott szemmel, szűklátókörű sarlatánokat követ. Ha értelmes és hiteles (mert már beigazolódott) alternatívát mutatunk nekik, kellő türelemmel elfogadtathatjuk velük a valóban békés egymás mellett élés alapszabályait. Nem kell újat kitalálnunk, csak folytatni a jól bevált régit. Gondolja csak meg, Magyarország már a IX. század óta mindenkor nyitva állt más népek előtt, mi több, letelepedni hívta őket, van tehát hová visszanyúlniuk!

– Megtanulható a tolerancia?

Monique Gruber

– Egész biztosan. Hogyan és mennyi idő alatt? Ezek már nagyon összetett kérdések. Azt mondják, annyi igazság van, ahány ember. No, de akkor kinek van igaza? Annak biztosan nem, aki úgy hiszi, kizárólagos birtokosa az igazságnak, a többiek következképpen tévednek. Jó esetben csak helyes útra akarja téríteni a tévelygőket. Baj akkor van, ha erőszakkal és kényszerrel teszi. A türelem, a józan odafigyelés viszont képessé tesz arra, hogy észrevegyük a jót, az igazságot mások szavaiban... Itt kezdődik szerintem az elfogadáshoz vezető út.

– Mit tanácsol a jó szándékú „kezdőknek”?

– Senki nem vállalkozhat arra, hogy általános érvényű tanácsokat adjon. Kész receptem nekem sincs, nem mondhatom: végy egy adag türelmet, adj hozzá némi bizalmat, fűszerezd csipetnyi reménnyel, keverd jól össze, amíg az edényed alján kiválik belőle a türelmetlenség, a bizalmatlanság, gyűlölködés, harag, majd tálald fel szeretettel asztalodra, és jó szívvel kínáld meg vele másokat. Nálam ez a tanulási folyamat gyerekkoromban kezdődött. Szüleim diplomaták voltak, egyik állomáshelyről a másikra költöztünk. Teljesen természetes volt számomra, hogy ne a különbséget lássam, hanem azt, ami összeköt. Innentől kezdve bárkinek csak az embersége, személyisége, erkölcsi értékei, s nem származása, bőre színe vagy a hite számítanak már.

– Milyen alaptulajdonságok kellenek a diplomatapályán?

– Nehéz megmondani, létezik-e egyáltalán olyasmi, amit alaptulajdonságnak nevezhetünk. Ki tudná meghatározni, jellemvonásaink hány százalékban velünk születettek, és milyen arányban tanultak, belénk neveltek. Szerintem a legfontosabbak – minden szülő tovább kell, adja gyermekének – az alkalmazkodóképesség és a rugalmasság. Visszatérve a diplomatákhoz: alapfeltétel, hogy mindenkivel, minden helyzetben boldoguljanak. Ehhez emberismeret, nyitottság és kíváncsiság kell. Nem árt a szorgalom, a megfigyelőkészség, a jó emlékezőtehetség, ítélőképesség, és még sorolhatnám. Elengedhetetlen a gyakorlati érzék és a talpraesettség. Gyakran megesik például velünk, hogy meghívott vendégek nem érkeznek meg, jönnek viszont olyanok, akik nem kaptak meghívót. Nos, ilyenkor nagyon gyorsan át kell rendezni a sorokat.

– Mit jelent diplomata-feleségnek lenni?

– Csapatunkát. Életünk folytonosan változó állomáshelyein állandó és biztos támpontot jelentünk

egymásnak. A diplomata feleségnek megvan az a páratlan lehetősége, hogy felderítse az idegen kultúrákat és társadalmakat, s kiegészítse férjének a vendéglátó országról alkotott hivatalos képét. Ösztönzője, katalizátora is lehet bizonyos együttműködéseknek, segíthet a kapcsolatteremtésben.

– Budapest hányadik állomás az életében?

– A huszonhatodik. Szüleim ugyanis – mint már mondtam – francia diplomaták voltak, így hát velük együtt kerültem egyik országból a másikra. Mire aztán fiatal felnőttként Londonban megkaptam bölcsészdiplomámat, elegendő volt a költözésből, mindenképpen le akartam telepedni, és egyhelyben élni. Igen ám, de ekkor megismerkedtem a férjemmel, aki – mert mi más is lehetett volna? – diplomata volt, így minden kezdődött előlről.

– Mennyi idő kell ahhoz, hogy mindenkor új állomáshelyén otthonosan érezze magát?

– Ennek több lépése van. Első a lakás: amint megérkeztünk, amilyen gyorsan csak lehet, berendezkedek. Ezen a pályán mindennek gyorsan kell történnie, hiszen csak három évünk van az adott helyen. Kiigazodni a városban pár hét múlva tudok, otthon pedig akkor érzem már magam, ha megtanultam a nyelvet és beszélni tudok az emberekkel.

– Az ország és lakói megismerésének kulcsa tehát a nyelvtudás. Ön is és férje is jól beszélnek magyarul. Feltételezem, nem csupán a fogadó ország iránti udvarias gesztusból láttak neki megtanulni nyelvünket.

– A vendéglátó ország és lakóinak megbecsüléséhez természetesen hozzátartozik, hogy beszéljük a nyelvét. Férjem esetében a kíváncsiság, nálam pedig a türelmetlenség társult hozzá. Nem lehet úgy élni egy országban, hogy nem értem az embereket, nem tudok velük társalogni, hogy reggel meg kell várnom a tolmácsot, ha el akarom olvasni az újságot. Nekem ehhez nincs türelmem. Szeretek színházba, moziba, emberek közé menni, minél többet megtudni életem új színteréről. Ezt csak megbízható nyelvismerettel lehet megtenni.

– Mennyire követi nyomon a nagypolitika és a magyar belpolitika eseményeit?

– Amennyire csak tudom. Rendszeresen olvasom a magyar napilapokat, igyekszem kiigazodni a belpolitikában. Nem könnyű, de nem adom fel, annál is kevésbé, mert nagyon izgalmas és érdekes.

– Úgy mondják, a kívülről érkezők friss látásmódja segíthet meglátni azt is, amit a helybeliek már észre sem vesznek. Mi tűnt fel Önnek itt, minálunk?

– Egy furcsa kettősség. A magyarok államiságuk kezdete óta szívesen látják, házukba hívják, befogadják az idegeneket, ugyanakkor gyakran tartózkodók a külföldivel szemben. Magyarázata minden bizonnyal történelmükben, a fennmaradásukért vívott állandó küzdelemben keresendő. Összefügghet ez a bizalmatlanság azzal is, hogy a magyarok nem voltak mindig egészen biztosak identitásukban.

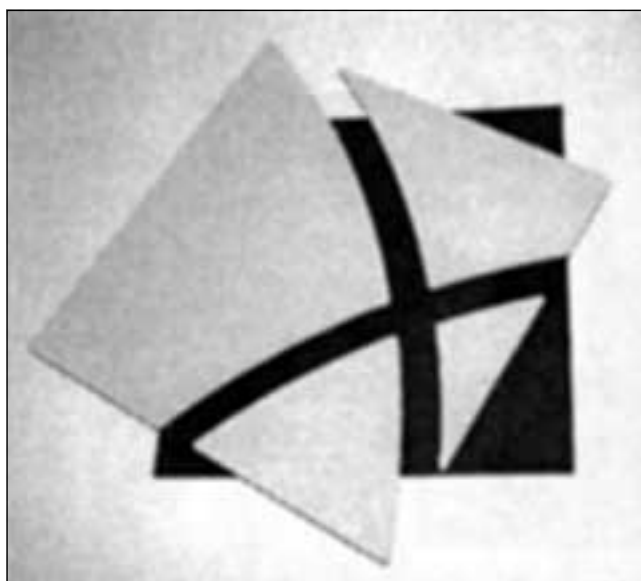
– Milyennek lát minket, magyarokat?

– Egészen különlegesnek, már csak nyelvük miatt is. Ugyanakkor úgy érzem, elmosódik/egybemosódik, ami megkülönbözteti a magyarokat Európa – és főként Közép-Európa – más népeitől. A fiataloknál látom, hogy készek és akarják is, hogy az egységesülő Európa részei legyenek. Nézetem szerint ez semmiképpen nem jelenti azt, hogy européerként el kell felejtenünk saját kultúránkat és hagyományainkat.

– Francia származású, egy német diplomata felesége, több cikluson át külföldön élt – hol van otthon ebben a világban?

– Az én hazám Európa. Luxemburgban születtem, Marokkóban, Olaszországban, Bécsben, Berlinben és Moszkvában nőttem fel, mielőtt férjemmel tovább költöztem és más földrészekre is éltem. Haza ott van, ahol éppen vagyok. Ez a fogalom nálam nem kötődik nemzethez, nemzetállamhoz. A saját identitásom igen. Sokszor megesk velem, hogy nagyobbat dobban a szívem, ha például a német himnuszt hallom. Ahogyan haladok előre a korban, annál fontosabbak a gyökerek, a gyerekkor, ami számomra Provence és Korzika, szüleim, őseim hazája. A szabadságom egy részét minden évben ott töltöm, ez kötelező és elhagyhatatlan. Kell egy szilárd igazodási pont mindannyiunk életében.

Szabó Katalin

Bányász Éva: Kőkapu 2000